

OHUTU SÜNNITUS – EDNA ADAN ISMAIL

Materjali autor: Maarit Jõemägi

KOOLIASTE:	IV kooliaste
AINETUND:	Inimeseõpetuse kursus „Perekonnaõpetus”
LÕIMING:	Ühiskonnaõpetuse I kursus, teemablokk „Inimõigused” või valikkursus „Inimene ja õigus”, teemablokk „Inimõigused”
ÕPITULEMUSED:	Õpilane <ul style="list-style-type: none">• teab tegureid, mis mõjutavad inimese reproduktiivtervist, ja tõhusaid meetodeid raseduse plaanimiseks;• analüüsib plaanimata rasedusega kaasnevaid valikuid ning neid mõjutavaid tegureid.
TUNNI PIKKUS:	45 min
ABIMATERJALID:	<ul style="list-style-type: none">• Lee Karen Stow film „42” (4:40). Kättesaadav aadressil https://www.maailmakool.ee/wp-content/uploads/2018/01/42.mp4• ALLIKAS 1. Edna Adan Ismail• ALLIKAS 2. Foto• ALLIKAS 3. Kaart• TAUSTMATERJAL. Abiks õpetajale
SISSEJUHATUS: 5 min	Õpetaja ja õpilased tulevad ühise aruteluga meelde, mis on inimõigused. <ul style="list-style-type: none">• Õpilased nimetavad inimõigusi.• Õpetaja nimetab veel viimasena õiguse tervisele. <p>Õigus tervisele tähendab, et riik peab tegema kõikvõimaliku, et kehtestada tõhus tervishoiusüsteem.</p> <p>Õpetaja tutvustab tunni teemat: „Ohutu sünnitus”</p> <ul style="list-style-type: none">• Mida see tähendab õpilaste jaoks?

ÕPPIMINE:

I osa
10 min

Õpetaja näitab Lee Karen Stow filmi „42” (4:40). Kättesaadav aadressil:
<https://www.maailmakool.ee/wp-content/uploads/2018/01/42.mp4>

Küsimused klassile:

- Miks oli selle filmi pealkiri „42”?
- Sõnasta filmi põhiprobleem.
- Milline on läänes elava naise oodatav eluiga?
- Miks on sinu meelest Sierra Leone ja lääne ühiskonna naise oodatava eluea vahe nii suur?

II osa
17 min

Õpetaja jagab õpilastele ALLIKAD 1, 2 ja 3.

- Õpilased tutvuvad tekstiga.
- Ühiselt arutatakse läbi, kellest see lugu rääkis. Milles seisneb Edna Adan Ismaili olulisus Somaalia naiste jaoks?
- Igal õpilane paneb kirja väikesele paberile probleemi või küsimuse, mis tekkis Edna lugu lugedes. (Küsimuse vastus ei pea tulenema tekstist, vaid tekst on aluseks sellele, mida veel lisaks teada soovitakse saada.)
- Õpilased võtavad kaasa oma küsimuse ja hakkavad paaris üksteisega vestlema. Üks paariline esitab küsimuse ning üheskoos proovitakse leida sellele vastus või arutada probleemi põhjuste üle. Iga paar saab vestlemiseks aega 2–3 min. Seejärel vahetavad paarilised oma küsimused ning liiguvad edasi järgmise inimese juurde, kellega korratatakse ülesannet. Vastavalt sellele, kui palju on õpetaja planeerinud arutamiseks aega, on ka vestluspartnereid.

Pärast vestlusi palub õpetaja tõstatanutest välja tuua 4–5 huvitavamat küsimust.

KOKKUVÖTE:
18 min

Õpetaja juhitud arutelu: „Mida tehakse Eestis ohutu sünnitamise tagamiseks?” Õpetaja võib abimaterjalina kasutada Haigekassa artiklit sünnitus-ja lastearstiabi statistikaga (TAUSTMATERJAL).

Millised on õpilaste teadmised:

- Kes on ämmaemand? Miks on oluline ämmaemandate töö? (Miks on oluline Edna töö selles vallas?)
- Rasedusaegne jälgimine.
- Sünnitamine haiglates.
- Kodusünnitus.
- Mis võiksid olla haigla- ja kodusünnituse plussid ja miinused?

Õpetaja moodustab õpilastest 4–6-liikmelised grupid, kus õpilase peavad sõnastama kokkuvõtva idee, miks on oluline rääkida inimeste õigusest kättesaadavale:

- tervishoiusüsteemile ja/või
- naiste tervisest ja/või
- ohutust sünnitusest.

ALLIKAS 1:

Edna Adan Ismail (sünd 1937)

Edna Adan Ismail on ohutu sünnituse eest seisja ja naiste suguelundite ümberlõikamise vastane aktivist. Uskudes, et selle kõige aluseks on sooline võrdõiguslikkus ja eelkõige naiste haridus, võitleb ta naiste õiguste eest üleüldiselt. Võib öelda, et selleks julgustas teda isa, kes õpetas varakult teda seisma enda ja teiste tüdrukute õiguste eest.

Edna sündis 1937. aastal ja kasvas üles Somaalimaal, kus sellel ajal ei olnud tüdrukutekooli. Kuid tema isa, prominentne edumeelsete vaa-detega arst palkas kohalikele poistele eraõpetaja ja Edna õppis koos nendega. Hiljem läks ta kooli naaberregiooni, hilisemasse iseseisvasse riiki Djiboutisse.

Olles teadlik oma privileeeritud lapsepõlvest, pidas Edna väga oluliseks seda positsiooni kasutada oma riigi ja inimeste hüvanguks. Sellest tulenevalt oli ta Somaalias esimene naine mitmel alal – esimene koolitatud medõde ja ämmaemand kogu Somaalias, esimene naine, kes sai juhiloa ja esimene naine, kes oli tervisesektoris juhtival kohal. Ta on olnud Somaalia perede heaolu ja sotsiaalse arengu minister ning hiljem ka välisminister.

Ohutu sünnituse eest seisja

1960ndatel, kui ta naasis Suurbritanniast medõde ja ämmaemandana, pidi Edna võitlema ligi kaks aastat, et talle makstaks haiglas töötamise eest. Tol ajal ei võetud naisi haiglatesse ja üleüldse avalikku sektorisse tööle.

Aastatel 1965–1997 töötas Edna Maailma Terviseorganisatsioonis, koolitades välja teisi medõdesid ja ämmaemandaid ning töötas naiste suguelundite ümberlõikamise keelustamise nimel.

Tervishoiutöötajana nägi Edna, kuidas sooline ebavõrdsus võib tappa. Somaalias oli maailma kõrgeim sünnitusel suremise protsent, mis näitab, et naiste tervise vajadusi ei peetud oluliseks. Et sellega võidelda, asutas ta oma raha ja toetajate abiga 2002. aastal Somaalias Hargeisas omanimelise sünnitus- ja õppehaigla. Asutamise hetkel oli see Somaalia esimene sünnitushaigla. Sealsetid töötajaid koolitatakse mitte ainult naiste tervise teemadel, vaid ka nende õiguste eest seisma.

2010. aastal asutas Edna meditsiiniülikooli, kus tänaseks on õppinud ligi 1000 üliõpilast.

ALLIKAS 2:

Foto

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Edna_Adan_Ismail_with_graduate_nurses.jpg#/media/File:Edna_Adan_Ismail_with_graduate_nurses.jpg

ALLIKAS 3:

Kaart Edna Adan Ismaili jaoks olulistest kohtadest

TAUSTMATERJAL:

Abiks õpetajale

Kai Tennisberg (23.08.2018). *Eesti on maailma tublimate seas oma sünnitus- ja lastearstiabi keskuste välja arendamisega.* Kättesaadav aadressil: <https://www.haigekassa.ee/blogi/eesti-maailma-tublimate-seas-oma-sunnitus-ja-lastearstiabi-keskuste-valja-arendamisega>.

